

Naročnina

Dnevna izdaja

za kraljevino Jugoslavijo

mesечно 25 Din

polletno 150 Din

celoletno 300 Din

za inozemstvo

mesечно 40 Din

nedeljska izdaja

ce.ole. nu v Jug.

slaviji 120 Din, za

inozemstvo 140 E

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov

1 stop. peti-vrsta

mali oglaš. po 150

in 20. večji oglaš.

nad 45 mm višine

po 3 in 4 Din, v

uredniškem delu

vrstica po 10 Din

a. Pr. večjem g.

naročilu popust

Izide ob 4. zjuri

razen pondelika

in dneva po prežniku

Uredništvo je v Kopnarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, neilustrirano
pismo se ne sprejema. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopnarjevi ulici št. 6 - Lekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inšerite, Saveljevi št. 7363, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Socialistične otroške republike

Ze več let se najboljše glave materija-
lističnega socializma prizadevajo, kako ustvari-
riti predpogoje za novo socialistično kulturo.
Take velike naloge seveda ni mogoče naen-
krat izvršiti. Vsaka nova kultura je sad dolgo-
trajnega, smotnega in napornega dela, ki
mora zajeti vse panoge javnega življenja,
predvsem pa mladinsko vzgojo.

Za vzgojo mladine v socialističnem duhu
imajo nemški socialisti dve močni organiza-
ciji: »Otroški prijatelji« in pa »Rdeči Sokol«
(Kinderfreunde — Der rote Falke). Ti dve
organizaciji sta se v zadnjih par letih ne-
verjetno hitro razširili in še vedno napredu-
jeta, to pa raditega, ker sta tako dobro pogo-
dili otroško dušo, ki je bila vedno in je danes
še bolj kot kdarkoli nagnjena k svobod-
nemu, romantičnemu življenju. Glavna privla-
čna sila obeh organizacij leži namreč v tem,
da nudi svojim mladostnim pripadnikom za
počitnice taborenja v naravi.

Ideja sicer ni nova in ne izvirno sociali-
stična. Ze davno prej so se za nekaj podob-
nega v nemški »stezosledci« (Pfadfin-
der), ki so izhajali večinoma iz meščanskih
družin. Podobne metode uporablja tudi skav-
tizem. Toda socialisti so vso stvar izvedli veli-
ko bolj na široko, razumeli so zainteresirati
najširše ljudske plasti in dati takim »otroškim
republikam« res izrazito socialistični značaj.

Prvi poizkus z otroško republiko se je iz-
vedel šele l. 1926. z 250 otroci. Taborišče je
stalo v brunšviški pokrajini in vodil ga je
H. Neddermeyer. Čeprav so se pokazali mnogi
nedostatki in pomanjkljivosti, je stvar v celoti
vendarle zelo ugajala. L. 1928. je taborilo v
Nemčiji že osem otroških republik in lansko
poletje šest z 8500 otroci.

Zivljenje v takem taborišču je prav razno-
vrstno. Pod enim šotorom stanuje 12 do 18
otrok in sicer dečki in deklice skupaj. Obi-
čajna obleka so kopalne hlače. Dvanajst do
petnajst šotorov sestavlja vas, ki ima svojo
lastno otroško upravo in otroški parlament.
Vse »vasi« skupaj volijo taborjski parlament.
V tem parlamentu se obravnavajo vse aktual-
ne zadeve. Pri otrocih vlada za take reči ve-
liko veselje in zanimanje. Na čelu vasi stoji
župan, ki je vedno eden odraslih, a ki ga
otroci sami izvolijo. Njegovi občinski svetov-
alci so pa sami otroci. V skupni parlament
delegira vsaka vas štiri poslane. Odraslih
sme biti le tretjina, drugi so otroci. Organi-
zatorično delo v teh republikah izroče sociali-
sti svojim najboljšim učiteljem. Vsako jutro
se izvrši slovesno razvitje rdeče zastave nad
taboriščem, kateremu prisostvuje vsa mladina.
Zvečer prav tako slovesno med igranjem godbe
rdečo zastavo zopet snamejo. To je mesto ju-
tranje in večerne molitve. Dan je posvečen te-
lovadbi, nogometu, petju, plesom, izletom in
kakim kratkim predavanjem.

Zakaj se socialisti toliko trudijo in žrtvu-
jejo za ta način mladinske vzgoje? Ali delajo
vse to res iz same dobroteljske? Tak način
mladinske vzgoje se pač najboljše prilaga so-
cialističnemu vzgojnemu programu, ker za-
vedno izločuje vpliv domače družine. Po so-
cialističnih pojmih je vzgoja v družini nekaj
slabega, ker stoji otrok pod vplivom družin-
ske tradicije in »družinskega egoizma«. Zato
ga je treba čim prej družinskih vezeh osvobo-
diti in uvrstiti v višjo skupnost, kamor ne sega
vpliv staršev. V Rusiji, kjer imajo boljše
vso moč, so ta princip do kraja izvedli in z
vsemi sredstvi dosledno rušijo družino. Ta
zamisel je idejni in najgloblji vzrok socialistič-
nih otroških republik. — Razume se, da sociali-
sti tega ne povedo naravnost. Staršem tem-
več pripovedujejo o potrebi »oddiha v prosti
naravi«, o telesni ureditvi, o svežem zraku,
katerega je potreben proletarski otrok. V res-
nici je vsega tega delavski otrok res tudi po-
treben in zato je boj proti socialističnemu po-
četju tako težak in skoraj nemogoč, ker so
protivarski nameni in rušenje družine tako
izvrstno maskirani z dobrodelnostjo.

Ni dvoma, da bodo nasprotniki krščan-
ske družine tudi drugod poskušali s podobnimi
»vzgojnimi« sredstvi. Katoličani moramo biti
opozorjeni na se pravočasno zavedati, da je
naša najvažnejša naloga vzgoja mladine. No-
bene žrtve v tej smeri niso nikdar prevelike.
Več kot jasno je tudi, da se podobne akcije,
kakor jo vodijo nemški socialisti, niti malo
ne dajo začeti s kakim idejnim razjasnjevan-
jem, ampak edinele s praktičnim, enako po-
žrtvovalnim le da krščansko usmerjenim
vzgojnim mladinskim delom.

Otvoritev londonske konference

London, 21. jan. (Tel. »Slov.«) Tako zvana
kraljevska galerija v angleški spodnji zbornici,
kjer je bila slovesno otvorjena pomorska kon-
ferenca, je bila do zadnjega kotička prenapol-
njena z občinstvom, med katerim je bilo več
kot polovica časnika. Pred kraljevim sede-
žem je stal mikrofoni v srebrni skatlici, na ka-
tero se gravirajo vsi kraljevi govori. Pri tej
priliki je mikrofoni raznesel kraljev otvoritveni
govor po vsem svetu.

London, 21. jan. AA. Danes depoldne ob
11.08 se je otvorila pomorska razorožitvena
konferenca petih velešil brez vsakih sveča-
nosti. Kralj se je peljal na konferenco v

civilni obleki in brez vsakega spremstva. Ob
cestah, ki vodijo v lordsko zbornico, je stala
edinele mestna policija. Povsodi je bila zbra-
na gosta množica občinstva, ki je kralja bur-
no pozdravljala. Pri vходу na konferenco sta
sprejela kralja ministrski predsednik Mac
Donald in lord Chamberlain, ki je
spremljal visokega gosta v kraljevsko gale-
rijo lordske zbornice, kjer so bile zbrane že
vse delegacije. Kakor hitro je kralj vstopil,
je vstala vsa skupščina. Nato se je podal kralj
k sedežu, ki je bil postavljen v sredini kon-
ferenčne mize, in prisotne nagovoril takole:

Kraljev otvoritveni govor

»Z odkritosrčnim zadovoljstvom pozdrav-
ljam odposlanca petih glavnih pomorskih ve-
lešil, ki so se zbrali, da odpravijo slabe po-
sledice uničujočega tekmovanja v pomorski
oborožitvi. Vsi narodi, ki so tukaj zastopani,
so ponosni na svoja brodovja in na svoje tra-
dicije. Niso krive te tradicije niti naša bojna
brodovja, če je nastalo v gradnji vojnih ladij
tekmovanje, ki je povzročilo negotovost in
nevarnost vojne. Ko se je svetovna vojna kon-
čala, so vsi narodi sklenili, da bodo storili
vse, da se prepreči ponovitev te strašne in
neizmerne tragedije. V zgradbi miru, ki jo
hočemo dvigniti, je eden najvažnejših stebrov
sporazum med pomorskimi narodi v vpraša-
nju omejitve pomorskih bojnih sil, ki naj se
znižajo na višino, ki je v skladu z narodno
varnostjo.

Prejšlost je pokazala, da je praktična iz-
vedba principov znižanja pomorskega oboro-
ževanja najtežja zadeva. Velik uspeh je bil
dosežen v tem vprašanju na washingtonski
konferenci leta 1922., ki je v neki meri ome-
jila gradnjo velikih oklopnih in letalskih la-

dij. Vsi nadaljni napori za omejitev pomor-
skega oboroževanja so se pozneje popolnoma
ponesrečili. Jaz menim, da ste vsi, ki so vas
vaše vlade poverile, da nadaljujete delo wa-
shingtonske konference, pripravljeni, da bo-
ste delali nesebično in brez nacionalističnih
teženj na to, da se odpravi enkrat za vselej
ta posebna ovira na poti napredka človeške
civilizacije. Mi vsi imamo različne potrebe,
ki zahtevajo posebne ozire, vendar smo vsi
enako pripravljeni, da žrtvujemo majhen del
naših posebnih potreb v skupno korist in
trdno sem uverjen, da bodo naši sklepi ko-
ristili ne samo narodom, ki jih zastopate,
ampak vsemu človeštvu. Trdno upam, da bo-
do rezultati konference takoj rešili narode tež-
kih oborožitvenih bremen in pospešili delo
razorožitvene komisije Društva narodov in
sklicanje splošne razorožitvene konference.
V tem upanju bom sledil vašim sklepom z
največjim interesom in pozornostjo.

Skupščina je poslušala kraljev govor sto-
je. Med tem ko je prevajalec čital francoski
prevod, se je kralj odpeljal.

MacDonaldov govor

Po kraljevem odhodu je bil na predlog ame-
riškega državnega tajnika Stimsona in franco-
skega ministrskega predsednika Tardieuja izvo-
ljen za predsednika konference angleški mini-
strski predsednik MacDonald, ki se je za izvoli-
tev zahvalil in potem izjavil:

Pri vseh narodih je očitna želja, da se olaj-
šajo bremena oboroževanja. Razorožitev pa je
tudi potrebna, če smo odločeni, uresničiti pod-
pise Kelloggove pogodbe. Naloga narodov je,
dati javnemu mnenju, ki v vseh državah sili
na mirovno politiko, možnost izražanja. Pro-
blem razorožitve se mora rešiti iz močvirja teh-
ničnih nesoglasij strokovnjakov in napeljati
na kolovoz pozitivnega ustvarjanja. Ves svet
ima željo, da bi se vojaška moč pri razsojeva-
nju mednarodnih konfliktov nadomestila z ju-
ridičnim postopanjem. To stremljenje more
imeti uspeh samo tedaj, če bi mednarodna

pravna sredstva mogla polagoma odpraviti še
obstoječe vojaške sile. Nato je naglašal MacDo-
nald, da pri sedanjem stanju oborožitve angle-
sko brodovje za Anglijo ni nepotreben luksuz,
temveč za varstvo dovoznih cest za sedaj še
skoro neobhodno potrebno. Anglija bi se mogla
odpovedati varstvu dovoznih cest šele tedaj, če
bi bila varnost miru zagotovljena s pravnimi
sredstvi, kar se do sedaj še ni zgodilo. Do sedaj
se še ni našlo nobeno brezpogojno učinkovito
sredstvo za varstvo miru. V rezultatih london-
ske konference, ki morejo biti samo medna-
rodni dogovori, ne pa pogodbe od naroda do
naroda, se bo izkazalo, koliko se je v tem oziru
do sedaj doseglo v Društvu narodov, haškem
razsodišču in s Kelloggovo pogodbo.

Čim bolj se bodo cenila pravna jamstva
in pravna sredstva, tem dlje bo svet lahko
vršil razoroževanje.

Govori šefov delegacij

Ameriški državni tajnik Stimson je
nato izjavil, da pričakuje Amerika končni
uspeh konference z največjim zaupanjem.
Vsak napredek, ki se doseže na polju razoro-
ževanja, ne bo samo olajšal bremen narodov,
temveč bo lajšal tudi napredek razoroževanja
na vseh poljih. — Dalje je naglašal Tardieu,
da bo imela londonska konferenca nalogo, iz-
vesti zmanjšanje razorožitve in razorožitev
samo, da pa vsak dogovor, ki se bo sklenil v
Londonu, ne more imeti samo začasnega zna-
čaja, ker je bila londonska konferenca skli-
cana na željo pripravljalnega razorožitvenega
odbora DN v Zenevi. Londonska pomorska raz-
orožitvena konferenca je upravičena samo z
ugotovitvijo ženevskega odbora, po kateri se
more delo splošne razorožitve pospeševati šele
tedaj, če se prej doseže predhodni dogovor
glede razorožitve na morju. V Londonu bo
mogoče priti do uspeha, če se upoštevajo po-
trebe vsake države glede novo ustvarjenih
pravnih jamstev. Uspeh v Londonu je odvisen
od verovanja v možnost, da se sedaj dogovo-
rijo jasni in lojalni dogovori glede omejitve
oboroževanja. Naglašal je, da sam ravnokar
prihaja iz Haaga, kjer delegati niso imeli nič
manj težavne naloge, vendar pa so dokazali,
da je mogoče doseči take dogovore. V haškem
duhu je ponudil konferenci sodelovanje Fran-
cije. — Japonski glavni delegat Makatsuki je
objubil, da bo Japonska z jasnim ciljem sode-
lovala na konferenci in da je pripravljena pri
pomorski razorožitvi sodelovati do skrajne

možnosti. Japonska je pripravljena ne samo
omejiti svoje brodovje, temveč tudi sodelovati
pri odpravi brodovja. Namen Japonske je, ob-
držati samo toliko ladijskih enot, kolikor jih
je potrebnih za obrambo njene otočne države,
ki pa ne zadostujejo, da bi izvedle kakršnokoli
ofenzivno operacijo. — Italijanski zunanji mi-
nister Grandi je potem izjavil, da Italija ne
bo zaostajala za nobeno drugo državo pri pri-
zadevanju, da se pomore konferenci do uspe-
ha. Italijanska fašistična vlada je pripravljena,
pristati na vsak praktično izvedljiv predlog
razorožitve.

Nova razorožitvena
francoskega brodovja

Pariz, 21. jan. (Tel. »Slov.«) Ni samo slu-
čaj, da francoska vlada ravno v sedanjem tre-
nutku izvaja novo grupacijo francoskih pomor-
skih sil. Uradni komunikacije objavljajo, da je
vlada sklenila, da obnovi stalne prekomorske
ladijske divizije, ki so bile med vojno razpu-
ščene, in odredila, da se takoj pošljejo v ko-
lonije. S tem je bilo ustanovljenih šest novih
eskadrilj, ki obsegajo 2 do 3 velike križarke s
potrebnimi spremljevalnimi ladjami, in sicer
eskadriljo za zapadno Afriko, za Antile, Indo-
kino, velike oceane, za daljnji Vzhod in po-
sebnost letečo divizijo brez posebnega stalnega
mesta.

Admiral Dewar,
angleški mornariški strokovnjak na londonski
konferenci.

Albanija je ital. kolonija
Članek Hermanna Wendla
v »Arbeiter Zeitung«

Dunaj, 21. jan. AA. Včerajšnja »Arbeiter
Zeitung« priobčuje članek Hermanna Wendla o
Albaniji pod naslovom: »Kralj na zlati veri-
žici«. Članek pravi med drugim: Res ni čudno,
da v dolgi povorki, ki je manifestirala po rim-
skih ulicah, v kateri so bili Italijani v narodnih
nošah, med temi celo Arabci in Orki, ni bilo
videti belih albanskih fesov, ker Albanija zdaj
ni nič drugega, ko italijanska kolonija, tako v
političnem kakor v gospodarskem smislu. Al-
banija je zdaj v službi fašizma in tvori vrata
Italiji na Balkan. Albanija meji na Črno goro in
je blizu Dalmacije. Dalmacija je po prebivalstvu
čisto jugoslovanska pokrajina, vendar se ita-
lijsko časopisje trudi, da bi prepričalo Italia-
ne, da gre za italijansko pokrajino in da bo
prišel dan, po božji in človeški verjetnosti, ko
bo s silo orožja postala italijanski kraj in ko
bo združena z materjo Italijo. Taka politika
pomeni največjo nevarnost za mir Evrope in
sveta. Gospodarsko se Albanija popolnoma na-
slanja na Italijo. Italijani se naseljujejo na naj-
bolj plodnem ozemlju ob morju, kar je dokaz,
da postaja Albanija faktično že čisto italijanska
kolonija.

Japonski parlament
razpuščen

Tokio, 21. jan. AA. Mikado je razpustil
zbornico. Nove volitve bodo v kratkem razpi-
sane. Splošno je prevladovalo prepričanje, da
bo zbornica razpuščena neposredno po otvo-
ritvi zasedanja, ker se je hotela s tem dati vla-
di možnost, da si pridobi novo večino v zbor-
nici. Zdaj ima vodja opozicije absolutno večino
za seboj.

Demisija španskega fin. ministra

Madrid, 21. jan. AA. Poučeni krogi potrju-
jejo, da bo finančni minister podal ostavko.

Madrid, 21. januarja. AA. Kot naslednik
ministra financ se imenuje sedanji minister ko-
lonij grof Tes Andres.

Smrtna kazen v Mehiki
odpravljena

Newyork, 21. jan. (Tel. »Slov.«) Z novim
mehiškim kazenskim zakonom se odpravlja
smrtna kazen. Odpravljena so tudi porotna so-
dišča ter stopijo na njih mesto tako zvani dr-
žavni obrambni sveti, obstoječi iz treh juristov,
enega sociologa in enega zdravnika.

Nacionalisti bojkotirajo
indijski parlament

Pariz, 21. jan. AA. Iz Delhija poročajo:
eKr so nacionalisti proglasili bojkot nad pa-
rlamentom, je prisostvovalo včerajšnji seji sa-
mo 73 poslancev od 145, kolikor jih šteje pa-
rlament. Predsednik parlamenta je prečital pismo
vladnega komisarja, ki ugotavlja, da bo vlada
storila vse, da omogoči parlamentu življenje.

Olepševalno potvarjanje zgodovine

Večkrat me je že zabolelo, kako pogosto se pri nas potvarjajo dejstva, da se lahko streže tej ali oni stvari. O priliki nedeljskega jubileja »Slovenije« in »Jadrana« je dr. Lah napisal sledečo ugotovitev: »... Dočim je narodno-radikalna mladina poglobila v svojem življenju in delu narodno vprašanje, je sedaj (po l. 1912.) vzrastlo spoznanje, da ni delo več dovolj, — da mora slediti — boj. Tako je iz narodno-radikalne mladine zrastle nova generacija »Preporod«, ki je od l. 1910. združevala v sebi srednješolsko mladino in jo vzgajala v jugoslovanskem revolucionarnem nacionalizmu... L. 1913. je že »Slovenija« preporodovska in vsa naša društva. Leta 1914. združi »Jugoslavija« vso akademsko mladino v veliko bojno organizacijo z izrazito »srbo-filskim« jugoslovanskim programom... Sarajevski atentat je pretrgal mučno tišino in planil je »kladivar silni iz nas...«

Ti stavki ne odgovarjajo resnici, razvoj slovenskega revolucionarnega pokreta je potvorjen. Revolucionarna skupina »Kladivarjev« je štela v početku štiri, pozneje pet članov, ki so imeli ožje zaupnike med srednješolsko in akademsko mladino. Le-ti so razbili obstoječo narodno-radikalno organizacijo in ustvarili novo srednješolsko društvo »Preporod«, list »Preporod«, akademski »Jugoslovanski klub«. Kladivarji in njihovi ožji prijatelji so vodili vso revolucionarno akcijo med našo mladino v l. 1912.—1914. Program je bil jasen in kratak: brezpogojna politična svoboda Slovencev, svobodna država Jugoslavija, sredstva morajo biti revolucionarna. Kladivarji in njihovi prijatelji, člani »Preporoda«, so zavedno prevzeli aktivno revolucionarno delo, dočim se je v društvenih programih to aktivno delo prikrivalo, da se je v resnici tem intenzivnejše lahko vršilo. Med Kladivarji ni bilo nobene narodnega radikala, dva sta bila sicer nekaj časa včlanjena v »Slovenijo«, pa sta izstopila, ker se nista strinjala s »tišinskim delom«, ki je vladalo v »Sloveniji«. Če je pozneje kdo izmed Preporodovcev, in sicer v l. 1913. do 1914. stopil v »Slovenijo« ali njej sorodno društvo, je to storil le z namenom, da bi se v mirnih vodah zaplodile ščuke. Na Dunaju, kjer je bil center revolucionarnega gibanja, so osnovali Kladivarji »Jugoslovanski klub«, ki je imel izrazito političen program. Člani tega kluba so se dobro zavedali, da je njihov program edino popolna politična svoboda Slovencev, svobodna jugoslovanska država, vse drugo so zavračali kot kompromis. »Slovenija« je klubov program zavrnila. Očitno se je to pokazalo na skupnem sestanku l. 1914., kjer so se Slovenjani sicer končno ogreli za nekako kulturno jugoslovansko zблиževanje, odklonili pa so revolucionarno taktiko za politično »obodo. Izrečene so bile celo besede, da goji »Jugoslovanski klub« nekakšno »katastrofalno jugoslovanstvo«. Ker je bil klub mnenja, da je to kardinalni razloček med Slovenjani in Preporodovci, je prekinil te rahle zveze s »Slovenijo« in poizkušal ustanoviti novo društvo, kar so preprečile aretacije po sarajevskem dogodu. Ožji osebni stiki pa so bili med klubom in »Danicarji«, ki so mu bili po revolucionarni mentaliteti bližji kot drugi.

Trditve, da je bila »Slovenija« l. 1913. že preporodovska, da so kladivarji in preporodci izšli iz narodno-radikalnega gibanja, pobijajo neštete takratne polemike v listih in akademskih društvih. Preje tako važno društvo, kot je bila »Slovenija« še v l. 1907-08. v slovenskem narodnem življenju, je bilo 1913. in 1914. že mrtvo in ni moglo ogrevati mladinskih src.

Najbrže je bil dr. Lahov članek povod, da je isto napako v nedeljskem govoru prevzel tudi direktor dr. Kramer.

Slično netočnost v zgodovinskih dejstvih je zakrivil dr. Lah v knjigi »V boju za Jugoslavijo«. Na strani 36. piše o preporodovskem gibanju: »... strogi nemški sodniki so sodili 30 preporodovcev...« Saj ni res. Sodili so nas tudi dobri slovenski sodniki, ki so zelo, zelo mižali in milo ravnali. Mi smo se zavedali, da nas Avstrija upravičeno preganja. Delali smo proti državi, zato nismo zahtevali nobene milosti. Bili smo je vendarle deležni, naklonili so nam jo sodniki, kakršen je bil n. pr. dr. Bežek, ki mi je pri slovesu iz sodišča stisnil roko in pomembno dejal: »Kmalu bo bolje.«

Juš Kozak.

Nova portugalska vlada

Lisabona, 21. jan. AA. Nova portugalska vlada je takole sestavljena:

Predsednik ministrskega sveta general Oliveira, notranje ministristvo polkovnik Lopes Matius, finance dr. Salazar, justično ministristvo dr. Fonseca, vojska polkovnik Aguiar, zunanje ministristvo komandant Branco, trgovina in industrija dr. Guimaraes, kolonije dr. Salazar, mornariško ministristvo (interim) komandant Correia.

Vsta'ia v južni Afriki

London, 21. jan. (Tel. »Slov.«) Med južno-afriškim rodod Majuzi je izbruhnil velik upor. Položaj je zelo resen. Angleška letala nadzorujejo vstaško ozemlje ter so oblasti odredile mobilizacijo vseh policijskih sil.

Dunajska vremenska napoved: Sedanje vreme bo trajalo dalje,

Po haaški konferenci

Vse države zadovoljne

Snowden o konferenci

Haag, 21. jan. AA. Listi posvečajo pravkar zaključni haaški konferenci daljše članke s komentarji. Posebno važnost pripisujejo tem-le zaključnim besedam angleškega ministra financ Snowdena:

»Sedaj so vsa finančna vojna vprašanja urejena. Odslej ne bomo poznali ne zaveznikov ne sovražnikov! Vsi bomo dobri tovariši in bomo skušali vzpostaviti mir v Evropi.«

Zadovoljiv uspeh Češkoslovaške

Praga, 21. jan. (Tel. »Slov.«) Češki listi v splošnem ugotavljajo, da rešitev vzhodnega reparacijskega vprašanja na haaški konferenci sicer ne daje povoda za veselje nad uspehom Češkoslovaške, vendar pa je to, kar se je doseglo, maksimum, kar je bilo spričo težavnega položaja male antante pričakovati. Celotni uspeh je za Češkoslovaško zadovoljiv, če se pomisli, da tudi Madjarska s svojim prvotnim odklanjanjem plačil po letu 1943. ni prodrla. Kot posebni aktivum se beleži enotnost pri postopanju držav male antante. Samo »Narodni Politika«, razen listov, ki so v načelni opoziciji proti Benešu, označuje haaški rezultat za poraz Češkoslovaške, ki mora kot zmagovita država na leto plačevati okoli 80 milijonov Kč več, kakor premagani državi Madjarska in Bolgarija, dočim ima Avstrija plačevati le brezpomembne zneske. Uspeh male antante v vprašanju agrarne reforme pred haaškim razsodiščem je važen samo za Jugoslavijo in Romunijo, za Češkoslovaško pa brez pomena. Še hušja pa je za Češkoslovaško izguba prestiža. Kljub naloženim plačilom se niti ni posrečilo, da bi se črtala »osvobodilna taksa«.

Veliki romunski uspehi v Haagu

Bukarest, 21. jan. (Tel. »Slov.«) Romunska poslanska zbornica je imela danes ob zaključku haaške konference slavnostno sejo, na kateri so poslanci priredili predsedniku zbornice Pop Čiču in ministrskemu predsedniku Maniu živahne ovacije. Predsednik zbornice je imel pozdravni in zahvalni govor na vse zaveznike Romunije ter se je zahvalil tudi romunski delegaciji, ki ji je čestital na uspehu. Ministrski predsednik Maniu je med drugim izjavil: Včeraj popoldne zaključena haaška konferenca je po pariški mirovni konferenci v resnici najpomembnejše delo na polju mednarodnih odnosov. Haaška konferenca je s tem, da je sprejela Youngov načrt, ustvarila možnost popolne gospodarske in finančne poživitve povojne Evrope. Doseženi dogovori prinašajo romunski stvari popolni triumf, ker je bilo romunsko stališče popolnoma priznано. Maniu je poudarjal, da Romunija današnji dan lahko proslavlja. Romuniji za svoje vojne dolgove ne bo treba ničesar plačati, temveč bo celo iz Youngovega načrta prejela v začetku približno 2 milijona zlatih mark na leto, pozneje pa nad 1 milijon. Popolnoma so likvidirane zahteve Madjarske nasproti Romuniji v optantskem vprašanju, dalje v vprašanju razlastitve imetij avstrijskih vojvod in privatnih železnic. Romunija ne bo plačala ničesar. Kar se tiče bolgarskih in madjarskih reparacij, se je romunski delež zvišal od 10% na 13%, ne da bi bil romunski delež pri ostalih reparacijah prikrašan. Od Madjarske ima dobiti Romunija do l. 1943. že prej določeno vsoto po 12 milijonov zlatih kron. Kar se tiče romunskega premoženja, likvidiranega v Bolgariji, bo prejela Romunija 270 milijonov zlatih lejev, in sicer del direktno od Bolgarije, ostanek pa od zaveznikov Romunije v določenih letnih obrokih v smislu splošnega finančnega načrta. Romunsko stališče je torej popolnoma zmagało. Optanti ne smejo dobiti od Romunije niti vinarija več, kakor dobijo romunski državljani. Na koncu se je Maniu zahvalil Franciji, ki je pred vsem svetom, kakor vedno, podpirala romunsko želje in zahteve, dalje pa tudi Angliji za njeno odločno ugodno stališče ter Italiji, Japonski in Belgiji za prijateljstvo, ki so vse doprinesle žrtve, da je zmagało romunsko stališče. Končno se je zahvalil tudi mednarodni avtoriteti in moralni sili male antante. Mala antanta se je v evropskem concernu izkazala kot odločno močna sila, ki je z uspehom branila romunske interese. Na koncu se je Maniu ponovno zahvalil romunski delegaciji, posebno njenemu voditelju, zunanjemu ministru Mironescu.

„Nepszava“ zahteva odstop Beth'ena

Budimpešta, 21. jan. (Tel. »Slov.«) V splošnem je javnost zadovoljna z uspehom, ki ga je dosegla Madjarska v Haagu. Vsekakor pa se smatrajo plačilne obveznosti za izredno visoke. Posebno ostro napada grofa Bethlena socialni demokratski list »Nepszava«, ki je s svojim podpisom sam prišel v nasprotje z lastno izjavo, da je zanj, ki spada sam med razlašene, moralčno nemogoče, prevzeti ta-

ko obveznost. List zahteva, da Bethlen odstopi. V časniških izjavah izjavlja zunanji minister Valko, da lahko pobije vse ugovore, ki se pojavljajo proti haaškim dogovorom. Posebno razveseljivo pa je, da je madjarska finančna neodvisnost popolnoma vzpostavljena. Grof Apponyi vidi najdragocenejši uspeh v tem, da so se odnošaji z vesilami zboljšali. Poslanec opozicije Pakocs ugotavlja ugodno vplivanje na razmerje z malo antanto, s katero se je v začetku pričakovalo poostrejši spora. »Nemzeti Ujsag« pa naglašajo podporo, ki jo je pri tem izkazovala Madjarski Italiji.

Slovesna vrnitev Schobra

Dunaj, 21. jan. (Tel. »Slov.«) Zvezni kanceler dr. Schober se je nocoj vrnil iz Haaga. Na kolodvoru ga je pričakovala velika množica, ki ga je prisrčno pozdravljala. Vojaška godba je zaigrala novo zvezno himno. Vojni minister Vaugoin mu je čestital k uspehom v Haagu, nakar je dr. Schober odgovoril, da ni samo sedanja vlada, temveč da so tudi prejšnje avstrijske vlade delovale uspešno za to, kar se je sedaj doseglo v Haagu. Nobena država ne more uspevati, dokler nosi verige. Sedaj se je posrečilo, da je Avstrija dosegla popolno svobodo, za kar je bil že skrajni čas. V Haagu je dokazal, da majhna država s 300.000 brezposelnimi ne more plačevati reparacij.

Grška doseгла vse

Atene, 21. jan. AA. Minister zunanjih zadev Mihalakopoulos je včeraj prejel od predsednika grške vlade Venizelos brzojavko iz Haaga, v kateri mu Venizelos poroča, da je rezultat konference v Haagu zadovoljil vse grške zahteve. Med vsemi državami je edino Grčija dobila absolutno vse, kar je zahtevala, dočim so morale vse ostale države pristati na koncesije. Po tem rezultatu bo Grčija dobila od Nemčije iz naslova reparacij 9 milijonov zlatih frankov, na račun zaostalih obrokov pa ji bo takoj izplačano 19 milijonov frankov. V istem poročilu je Venizelos poudaril, da so vse države šle Grčiji na roko.

Kateri dokumenti so bili podpisani v Haagu?

Haaški dogovor, ki je bil podpisan v ponedeljek, obsega te dokumente: 1. štiri strani obsegajoč zaključni pakt konference, ki bo deponiran v arhivu francoske vlade in ki po daljšem pregledu, kako je nastal prvi predlog načrta strokovnjakov, kako se je ta misel nadaljevala in končno obsega seznam vseh na konferenci sklenjenih dogovorov. Ti so:

1. Dogovor z Nemčijo, ki obstoji iz uvoda, 15 členov, zaključnega člena in 12 obsežnih prilog. Ves dogovor tvori celo knjigo.
2. Dogovor z Nemčijo in Avstrijo.
3. Dogovor z Nemčijo in Bolgarsko.
4. Dogovor z Madjarsko.
5. Dogovor s Češkoslovaško.
6. Poseben dogovor s Švico o mednarodni banki za reparacijska plačila.
7. Konvencija, ki je priključena spomenici načrta strokovnjakov.
8. Dogovor med upniškimi državami.
9. Dogovor o odstopljenih premoženjih.
10. Izmenjava dokumentov o nemško-ameriškem dogovoru.
11. Izmenjava listin o državnih železnicah.

Zaključni protokol obsega nadalje pod naslovom »likvidacija preteklosti« z Nemčijo sklenjene dogovore, in sicer:

- a) Dogovor z Belgijo o ureditvi vprašanja papirnatih mark, izdanih od nemških oblasti za časa okupacije v Belgiji. Vrednost teh mark mora Nemčija Belgiji nadoknaditi;
- b) dogovor z Veliko Britanijo z dne 8. decembra 1929;
- c) francosko-nemški sporazum z dne 31. decembra 1929;
- č) sporazum z Italijo z dne 17. januarja 1930;
- d) likvidacijski sporazum s Poljsko z dne 31. oktobra 1929;
- e) sporazum s Kanado z dne 14. januarja 1930;
- f) sporazum z Avstralijo z dne 17. januarja 1930;
- g) sporazum z Novo Zelandijo z dne 17. januarja 1930.

Države, ki se še niso z Nemčijo dogovorile glede likvidacijskega sporazuma, bodo stremile, kakor se pravi v protokolu za tem, da se uredi sporna vprašanja končnoveljavno tekom enega leta, ko se uveljavi Youngov načrt.

Šahovski turnir

San Remo, 21. jan. (Tel. »Slov.«) Pri današnji tekmi je premagal Spielmann Kmocha, Niemeović Ahuesa, Yates Romija, Bogoljubov je zgubil igro proti Monticelliju. Remis pa sta ostali partiji Tarlakower-Vidmar in Arair-Gram. Igra Colle-Rubinstein je bila prekinjena v boljši poziciji za Colleja. Ravno tako igra Aljehin Maroczy v boljši poziciji za Aljehina. Visečo partijo iz 4. kola proti Vidmarju je dobil Aljehin, partija Niemeović-Tarlakower pa je bila remis,

Hrvaški kmetje v Belgradu

Belgrad, 21. jan. AA. Predsednik ministrskega sveta in minister notranjih zadev general Peter Živković je danes med 11. in 12. uro sprejel g. Ivana Radiča, vodjo poklonitvene deputacije hrvaških kmetov iz Posavine, Toma Radiča in Eda Markoviča, bivša narodna poslanca HSS. Ob 3 popoldne so se gg. Ivan Radič, dr. Jurišić in Stjepan Jančić odpeljali v Topolo, da se poklonijo na grobu kralja Petra.

Prezgodna vest „Vremena“

Zagreb, 21. jan. (Tel. »Slov.«) Avala poroča, da je odbor za poklonitveno deputacijo iz Podravine dovršil vse priprave. V tej deputaciji se bodo kralju predstavili najodličnejši kmetje in sicer iz krajev od Križevcev do Virovitice. Z deputacijo bosta prišla dva pevska zbora in sicer »Rusan« in »Gruda« iz Rovišča. Poleg tega se bo pridružilo deputaciji več gasilskih društev v uniformah. — V zvezi s tem se je zvedelo, da so vesti belgrajskega »Vremena« o veliki deputaciji Savske banovine za sedaj še prezgodnje, ker se še ni ustanovil pripravljalni odbor.

Izprememba zakona o ministrskem predsedstvu

Belgrad, 21. jan. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih zadev predpisal in proglasil zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o ureditvi predsedništva ministrskega sveta z dne 1. maja 1929. Zakon ureja predvsem službene razmere uradništva.

Mar' borčani pred drž. sodiščem

Belgrad, 21. jan. AA. V državnem sodišču za zaščito države se je danes začela razprava proti Milanu Balu, Rudolfu Strausu, Lazarju Gotfridu, Albinu Brezniku, Mariji Breznikovi, Ivanu Hauri, Francu Toplaku, Jakobu Kečiču, Ivanu Roškarju in Rupertu Elčiču, vsi stanujoči v Mariboru. Obtoženi so po čl. 1., točki 1 zakona o zaščiti države. Razpravo je otvoril g. Vasa Petrovič in dal takoj besedo državnemu tožitelju dr. Radi Dobričiču, ki je prečital obtožnico. Zatem je sodišče začelo zasliševati obtožence. Razprava se bo nadaljevala jutri ob 8.

Obso'be pred drž. sodiščem

Belgrad, 21. jan. AA. Danes ob 16 je bila v državnem sodišču za zaščito države izrečena obsodba proti Milanu Marinkoviču in tovarišem, članom komunistične organizacije iz Niša. Državno sodišče je ugotovilo, da so obtoženci krivi, in je obsodilo: M. Marinkoviča na 15 let robije in na izgubo častnih pravic, I. Milovanoviča na 6 let, S. Paunoviča na 16 let, D. Stojilkoviča na 6 let, S. Tasičevu na 10 let, Z. Stamenkoviča na 2 leti, Kosto Marinkoviča na 5 let, K. Nedeljkoviča na 2 leti, R. Kovačiča na 8 let, M. Seliča na 4 leta, S. Paniča na 3 leta v poboljševalnico, zaradi mlajše mladoletnosti, Z. Tomaševića na 3 leta v poboljševalnico, J. Krstiča na 1 leto in 6 mesecev in M. Gjorgjeviča na 1 leto. Zaradi pomanjkanja dokazov pa so bili oproščeni: Jordan Stanković, Milivoje Gligorjevič, Vlastjeva Cvetkovičeva, Konstantin Kostić, Krsta Jovanović in Ivan Ivanović.

Splošen nabor „Balila“

Rim, 21. jan. AA. Predsedstvo omladinske organizacije Balila je razpravljalo o pripravah za ceremonijelno proslavo fašističnega nabora, ki bo 27. aprila v vsej Italiji.

Vejhajvej postane svobodno pristanišče

London, 21. jan. (Tel. »Slov.«) »Morning Post« poroča, da je kitajska vlada dovolila Angliji za naslednjih deset let izključno pravico, da sme svoje vojne ladje zasidrati v pristanišču Vejhajvej. To pristanišče pa namerava kitajska vlada napraviti za svobodno pristanišče.

Razne vesti

London, 21. jan. (Tel. »Slov.«) Angleški parlament se je danes zopet prvič sestal po božičnih počitnicah.

Madrid, 21. jan. AA. Vlada je sklenila internirati več bivših artilerijskih častnikov, ki nočejo odnehati od svoje razkrajalne agitacije med aktivnimi častniki.

Varšava, 21. jan. AA. Vlada je sklenila povikati poslaništvo v Washingtonu v veleposlaništvo.

Pariz, 21. jan. AA. 200 kitajskih razbojnikov je razušilo progo kitajske železnice in skušalo opliniti popotnike. Ker pa je bilo spremstvo, ki je varovalo vlak, dovolj močno, je odbilo razbojnike. En kitajski popotnik je bil ubit, več pa ranjenih.

Drugi večer praških Hudožestvenikov

Snoči so praški Hudožestveniki igrali Ostrovskega komedijo »Siromaštvo ni sramota« v režiji ge. Grečeve. Lahko rečemo, da je bil ta večer po nekem tesnobi in neposrečeni dramatizaciji »Razkolnikov« popolna opravičitev umetniškega slovesa Hudožestvenikov. Igra je po slikovitosti, pristranosti in temperamentalnosti dosegla naravnost nepopisno navdušenje občinstva, ki je zepot do zadnjega napolnilo gledališče in ni hotelo ob koncu igre prenehati z viharnim odobravanjem. Ta večer je bil zaradi svoje široke skupinske igre brez dvoma višek gostovanj. O celotni igri bomo poročali jutri. — Danes zvečer se vrši tretja predstava, Gogoljeva dvodejanska komedija »Ženilev«.